

Meeste kusemishäirete käsitus- ja ravijuhend perearstidele

Juhend on valminud Eesti Perearstide Seltsi ja Eesti Uroloogide Seltsi ühisinitsiatiivil ning selle autorid on Margus Punab, Urmas Takker, Karmen Palts, Ülo Zirel, Peep Baum ja Toomas Tamm. Juhendi loomise vajadus sai selgeks juba mitme aasta eest, kui pärast korduvaid teavituskampaaniaid kasvas nii perearstide, meestearstide kui ka uroloogide vastuvõtu järsult eesnäärme-probleemidega pöördunud meeste arv. Samal ajal on järk-järgult laienenud meeste kusemishäirete leevendamiseks konservatiivse ravi valikud, mis omakorda on üle maailma ja ka Eestis kiiresti vähendanud operatiivset ravi vajavate meeste arvu.

Uuringud näitavad, et eesnäärmehaigused on Eesti meestel vägagi levinud. Eesnäärme-põletikku võib diagnoosida vähemalt 9% noortel meestel. Pea tuhande Nõmme mehe (vanuses 50–70 aastat) uuringus selgus, et 52%-l selle vanuserühma meestest esineb väheseid, 33%-l mõõdukad ja 6%-l rasked kusemishäireid. Lisaks on teada, et eesnäärmevähi suremus on Eestis Euroopa suurim. Arvestades epidemioloogilist olukorda, uroloogilise ja androloogilise meditsiiniabi piiratud kättesaadavust, ravivalikute muutumist järjest konservatiivsemaks ning maailma kogemust, on loomulikuks arenguks perearstide senisest suurem kaasamine eesnäärmehaiguste uuringu- ja raviprotsessi.

Juhend põhineb rahvusvahelistel eeskujudel, kuid on siiski kohandatud Eesti oludele. Väga suurt tähelepanu on pööratud eesnäärmehaiguste käsitluse majanduslikele aspektidele. Juhend näitab, et enamikul juhtudest pole eduka eesnäärmehaiguste käsitluse käigus vaja ultraheliuuringuid. Samuti on pea kõigis

rahvusvahelistes juhendites olulise kaaluga kusevoolu kiiruse masinuring asendatud kusejoa subjektiivse hinnanguga, sest aparatuuriring on ühelt poolt suhteliselt kallis ning vajalik aparatuur on enamikule perearstidele ja ka osale uroloogidele Eestis kättesaamatu.

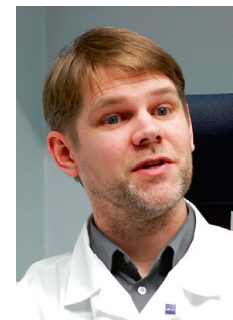
Olulist tähelepanu on pööratud *prostata*-spetsiifilise antigeeni (PSA) testi optimaalsele kasutamisele. Kuigi PSA on kusemishäirete kitsamas käsitluses kasutatav vaid eesnäärme ligikaudse suuruse hindamiseks, on iga kusemishäirega vastuvõtule pöördunud mehe puhul väga oluline hinnata tema eesnäärmevähi riski nüüd ja tulevikus. PSA-testi normi piirid on viimastel aastatel üle maailma olnud vaidluste allikaks. Klassikalise normi piiri (4 ng/ml) probleemiks oli see, et suurem osa ravitavatest eesnäärmevähi juhtudest leitakse normi piirist märksa väiksemate PSA väärtuste juures. Käesolevas juhendis oleme valinud täiesti uue käsitluse, esitades hinnangu andmise alusena vanusespetsiifilised PSA väärtused. Uuringud on näidanud, et vanusespetsiifilisest mediaanist madalama PSA väärtuse korral on mehe risk tulevikus eesnäärmevähi haigestuda suhteliselt väike. Samas on meestel, kelle PSA tase ületab kaks korda vanuselist mediaanväärtust, vähemalt 30% eesnäärmevähi esinemise risk. Vahepealse, n-õ halli tsooni mehed vajavad regulaarset PSA kontrolli kord aastas. Juhendi autorid usuvad, et uus lähenemine PSA testi normiväärtustele muudab PSA testi kasutamise mõtestatumaks ja annab esmatasandi meditsiiniabi tasemel pikemas perspektiivis ka olulise majandusliku kokkuhoiu.

Juhend sisaldab selgeid juhiseid, millised patsiendid vajavad edasisuunamist spetsialisti juurde. Juhendi autorid usuvad, et enamik kusemishäiretega vastuvõtule pöör-

dunud meeste probleemidest on edukalt lahendatavad perearstisandil. Edasisuunamine näidustuseks on põhisosas uroonkoloogilise haiguste kahtlus ja teiselt poolt ka suure tõenäosusega operatiivset ravi vajavad raskemad kusemishäired. Samuti soovivad autorid edasi suunata mehed, kelle kliinilise käsitluse käigus tekib eesnäärme-põletiku kahtlus. Kindlasti vajavad spetsialisti konsultatsioonile saatmist ka mehed, kel esmatasandil määratud ravi pole andnud soovitud tulemusi. Ravivalikute osas piirdusime vaid Euroopa Uroloogide Assotsiatsiooni (EAU) 2010. aasta ravijuhendi koondtabelitega, mis annavad selge suunise, millisele patsiendirühmale konkreetne ravim sobib, lisades sellele soovitusel tõendus-põhisuse taseme. Eraldi tabelis on ära toodud, millisele kaebuste kompleksile on vastavast ravimirühmast loota suurimat leevendust ning millised on kasutatavate raviviiside võimalikud kõrvalnähtud ja nende sagedus.

ALLIKAS

Punab M, Takker U, Palts K jt. Meeste kusemishäirete käsitus- ja ravijuhend perearstidele. Saadaval http://www.eestiarst.ee/static/files/098/meeste_kusemishairete_kasitus_ ja_ravijuhend_perearstidele.pdf

Margus Punab
TÜ Kliinikumi
androloogia-
keskus
*margus.punab@
kliinikum.ee*